

vodil predstavimo konkretno nalogo in nato še praktičen zgled, kako je nalogo mogoče izvesti.⁵ Ne glede na to, da so vaje zasnovane v zaporedju, ki predvideva postopno usvajanje retoričnih strategij, to ne pomeni, da je treba opraviti vse naloge, ki so del posameznih vaj, in v zaporedju, kot so navedene. Uporabnica in uporabnik sta se z nekaterimi strategijami in principi morda že dodobra seznanila bodisi v okviru formalnega izobraževanja (npr. pri pouku materinščine) bodisi posamezne principe pripovedovanja, karakterizacije ipd. preprosto obvladata in bi se želela izuriti, denimo, v argumentaciji. V takšnih primerih velja pričeti pri vaji, kjer se prvina, ki jo želimo usvojiti, prvič pojavi kot eden od ciljev, in nato opraviti še vse tiste naslednje vaje, kjer je mogoče to prvo utrjevati.⁶

Prav tako je vse naloge mogoče izvajati v različnih oblikah: lotimo se jih lahko individualno ali v manjših skupinah. Zlasti slednja oblika bi utegnila biti zelo plodna, kadar naloga zahteva iskanje in konstrukcijo argumentov, obenem pa se ob pripravi besedila lahko vadimo tudi v konstruktivni razpravi. Posamezne naloge z manjšimi prilagoditvami je mogoče obravnavati že v zadnjem triletju osnovne šole, v nespremenjeni obliki pa v srednji šoli in zlasti v visokošolskem izobraževanju kakor tudi v programih neformalnega izobraževanja za starejše.⁷

Zgled, katerih funkcija je v prikazu praktičnega delovanja »navodil«, ponekod ohranjamo kar antične, ponekod smo jih kot skice zasnovali sami.⁸ Razlog, da smo se odločili za časovno »mešanico« kon-

5 Nekatere vaje ne vsebujejo praktičnega zgloda iz dveh razlogov: prvič, kadar vaja predstavlja vsebinsko dopolnitev predhodne vaje (tj. *okrepitev/zavrnitev*; *hvalnica/graja*), praktičnih zgledov nismo navedli, ker želimo že ob prebiranju izhodiščnega primera neposredno spodbuditi uporabnico in uporabnika k čim bolj ustvarjalnemu in samostojnemu razmišljanju; drugič, kadar je vaja v svojem cilju zgolj ponavljanje že osvojenega iz prejšnjih vaj (tj. *primerjava*; *opis*), bi bil zgled ob jasnih navodilih odveč.

6 Ob koncu priročniku v obliki dodatka in z dovoljenjem avtorja pridajamo še besedilo Igorja Ž. Žagarja *Topoi – črna skrinjica argumentacije*. Razlog za našo odločitev je v tem, da se v okviru programov pojavljajo izrazi *topos*, *topoi*, *topike*, ki veljajo v retoriki za kompleksne in nikoli dovolj natančno pojasnjene pojme. Zaradi tega je različno tudi njihovo pojmovanje, ki je pogosto tudi neustrezno. Da bi se izognili morebitnim nejasnostim razumevanja v kontekstu predvaj in obenem ohranili osnovo strukturo priročnika, ki ne dopušča predolgega pojasnjevanja posameznih elementov, smo dodali razpravo, kjer so omenjeni pojmi teoretsko ustrezno razdelani.

7 V primeru uporabe v okviru v osnovnošolskih programih je pričujoči priročnik namenjen kot pomoč učiteljem pri pripravi poenostavljenih vaj opisovanja, povzemanja, argumentiranja ipd.

8 Pri prevodu in priredbi grških primerov vaj smo se naslanjali na dva angleška prevoda (Kennedyev prevod Psevdo-Hermogena in Aftonija ter Heathov prevod Aftonija), ker nam izvorna besedila zaradi različnih okoliščin žal niso bila dosegljiva. Četudi je tovrstno početje precej tvegano zaradi morebitnih nepravilnosti v razumevanju, povejmo v zagovor, da veljata oba avtorja za velika poznavalca tako stare grščine kot antične retorike, prav tako se njuna prevoda bistveno ne razlikujeta. Zato upamo, da smo v največji meri ohranili smisel starogrških izvirkov.